

змушені були скоротити свій штат працівників), а також неможливість повноцінного продовження навчання громадянами, які на період воєнного стану захищають нашу країну у лавах збройних сил або у підрозділах територіальної оборони.

Кожна з вищенаведених ситуацій є джерелом стресу, що має руйнівний вплив на наше ментальне та фізичне здоров'я. Нерідко навчання неможливе через упадницькі настрої та ментальні проблеми, що бути викликані реаліями нового часу. Саме тому, за можливості, слід приділити велику увагу відновленню та підтриманню стабільного психологічного стану та пам'ятати про головне – збереження нашого життя .

Під час війни вже вжито заходів, які максимально полегшують освітній процес, зокрема у нашому начальному закладі: введення асинхронної форми навчання та встановлення кінцевого строку здачі робіт – датою початку екзаменаційної сесії, а для студентів, що за певних причин не можуть оплати навчання є можливість укладення угоди про відстрочення оплати за навчання .

Проте, незважаючи на всі можливі заходи, які дозволяють вищій освіті підлаштуватися під умови воєнного часу, основна робота буде проведена після перемоги України: відновлення освітньої інфраструктури, відбудова будівель закладів вищої освіти, економічна стимуляція освітньої сфери з боку держави та забезпечення можливості студентам, які з певних причин не змогли навчатися – закінчити навчання.

Ж. Г. СТЕЛЬМАШУК

М.РІВНЕ, РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ: ОГЛЯД СУЧАСНОЇ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОЇ БАЗИ

Актуальність національно-патріотичного виховання громадян зумовлюється необхідністю консолідації та розвитку суспільства, що обумовлене війною в Україні.

Ефективне вирішення означеної проблеми потребує насамперед звернення до її нормативно-правової бази, як-то: укази Президента України, постанови і розпорядження Кабінету Міністрів України, Накази Міністерства освіти і наук України та ін.

Слід зазначити, що на законодавчому рівні найпершим документом, що був прийнятим з проголошенням незалежності України, у якому було закріплено поняття «національна спрямованість освіти», була Постанова Кабінету Міністрів України «Про державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття») (1993). Упродовж наступних тридцяти років було розроблено та впроваджено концепції, стратегії, доктрини, що стосувалися означеної проблеми.

Здійснимо огляд тих нормативно-правових актів з питань національно-патріотичного виховання, які були прийняті з початком військових дій на території України у 2014 р. і до сьогодні.

Так, у 2015 р. було розроблено та затверджено Концепцію Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді та Стратегію національно-патріотичного виховання дітей та молоді, де було обґрунтовано доцільність їх прийняття: «На сучасному етапі розвитку України, коли існує пряма загроза денаціоналізації, втрати державної незалежності та потрапляння у сферу впливу іншої держави, виникає нагальна необхідність переосмислення зробленого і здійснення системних заходів, спрямованих на посилення національно-патріотичного виховання дітей та молоді.

У документі було обумовлено мету і завдання, принципи і шляхи реалізації національно-патріотичного виховання в системі освіти країни, схарактеризовано умови його впровадження. Окрім того, у додатку до вище згаданого наказу запропоновано Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі освіти України, де конкретизовано напрями і шляхи розвитку національно-патріотичного виховання в освітньому просторі України.

У Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді від 16.06.2015 р. зазначено: «Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна системна і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої патріотичної свідомості, почуття вірності, любові до Батьківщини, турботи про благо свого народу, готовності до виконання громадянського і конституційного обов'язку із захисту національних інтересів, цілісності, незалежності України, сприяння становленню її як правової, демократичної, соціальної держави. Найважливішим пріоритетом національно-патріотичного виховання є формування ціннісного ставлення особистості до українського народу, Батьківщини, держави, нації».

Сучасні підходи до національно-патріотичного виховання дітей та молоді в системі освіти визначено Указом Президента України від 18.05.2019 р. №286/219 «Про Стратегію національно-патріотичного виховання», постановою Кабінету Міністрів України від 09.10.2020 р. №932 «Про затвердження плану дій щодо реалізації Стратегії національно-патріотичного виховання на 2020-2025 роки.

Так, в Указі Президента України «Про Стратегію національно-патріотичного виховання» (2019) зазначено, що «національно-патріотичне виховання набуває характеру системної і цілеспрямованої діяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, закладів освіти, організацій громадянського суспільства, громадян з формування у людини і громадянина високої національно-патріотичної свідомості, почуття відданості своїй Українській державі».

В оновленому документі оцінено стан та актуалізовано потреби національно-патріотичного виховання, уточнено сфери, шляхи та національно-патріотичного виховання, оновлено питання підвищення кваліфікації та

професійної компетентності фахівців у сфері національно-патріотичного виховання у контексті викликів сучасності.

Наголошено, що «в основу системи національно-патріотичного виховання покладено ідеї зміцнення української державності як консолідуючого чинника розвитку суспільства, формування патріотизму та утвердження національних цінностей», а основними складовими його названо громадсько-патріотичне, військово-патріотичне та духовно-моральне виховання.

Окрім того, постановою Кабінету Міністрів України від 30 червня 2021 р. № 673 затверджено Державну цільову соціальну програму національно-патріотичного виховання на період до 2025 р.

У листі МОН «Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок» [12] патріотичне виховання названо одним із «головних векторів діяльності всього українського суспільства» та зазначено, що «виховний процес в НУШ має ґрунтуватися на загальнолюдських цінностях, культурних цінностях українського народу і спрямовуватися на виховання патріотизму, поваги до державних символів та державної мови України, поваги та дбайливого ставлення до національних, історичних та культурних цінностей....».

Отже, здійснений огляд нормативно-правових актів дав підстави констатувати активізацію уваги до проблеми національно-патріотичного виховання на рівні держави, творення його потужної законодавчої бази, що є орієнтиром його реалізації у практичній площині.